

«Ki vesztett sokat, mindent, mi drága itt :
Hitét, ha őrzi, őrzi őt a hit.»

[*Tompa Mihály*].

A vallásosság az, a mi örömünket megszenteli, fájdalmainkat elhordozni segít, erőt ad a munkára, letörli homlokunk veritékét, szemeink könnyét elszáritja s a legnagyobb küzdelmek között is fenntartja amaz élő reménységet, mely az irás szavai szerint: *meg nem szégyenít*.

És most nincs egyéb hátra, mint az, hogy ünnepélyesen felhivjalak azon eskü letételére, mely házassági frigyetekeket megpecsételi:

(*Kikérdezés, eskü és ima mint fennebb.*)

VIII.

Özvegyek esketésekor.

Isten, kit az egeknek egei be nem foghatnak s mi mégis szivünkben hordozunk! Dicső Valóság, kit halandó szem nem láthat, de mi e hajlékban megtalálunk! Hozzád könyörgünk, téged hívunk segítségül ez órában, midőn érvényesülni látjuk ama szentirási mondat igazságát: «*Nem jó az embernek egyedül lenni!*» Oh adjad, hogy a *te áldásoddal áldassék meg a te szolgálid háza mindörökké. Amen.*

«*Fordítottad az én siralmimat örömré, levetted az én gyászruhámot és beövedzettél engem örömmel.*» E valódi költői zamatu szavakban ad érzelmeinek kifejezést a Zsoltáriró király az ő háza felszenteltetése alkalmával, s nekem ugy tetszik, hogy van valami találó az Isten dicsőítésére szánt eme hymnuszban a ti jelen helyzetetekre, házassági szövetségre lépendő kedves Atyámfiai! Nem azt az örömet értem én, mely a szerelem első mámorától boldog sziveken uralkodik, midőn a menyegzői vidám nap aranyszárnyu lebbenéssel érkezett: a ti örömetek olyan, mint a tenger fenekén levő azon kincshalom, mely jelzi, hogy azon a helyen hajó süllyedt el; olyan, melyről a költő azt mondja: hogy *könyeket facsar ki a szemből.*

Igen, ti özvegyek valátok s lehetetlen, hogy ennek szomorú emléke életpályátok e szép pontján is némi fájdalmat ne okozzon,

mint az élőfa is annál nagyobb árnyékot vet egyik oldalán, minél tündöklőbb fényű napsugarak érik a másikon. Mindketten boldog családi viszonyban éltetek, szerető férjet s hű nőt birtatok, kiket a halál oldalatok mellől elragadott, szomorú gyászt és mély bánatot hagyva sorsotokul hosszú évekre. Sok idő kellett rá, hogy fájdalmatok egyhüljön, sebeitek begyógyuljanak; de végre is, be kellett látnotok azt is, hogy a multon már hiába csüngtök, azt visszahozni többé nem lehet; be kellett látnotok, hogy minél nagyobb veszteség ért, annál inkább igyekeznetek kell annak súlyos terhét ellensúlyozni, s aztán így a bánat éjjelében bolyongva egymásra találtatok — egyik szenvedő a másik szenvedőre. S mint a midőn két hontalan a számkivetésben találkozva, többé nem válnak el egymástól: titeket is egyenlő sorsotok egymáshoz fűzött; egymást vigasztalva, kölcsönösen megvigasztalódtatok s ma ti is elmondhatjátok a Zsoltáriróval: *Fordítottad az én siralmimat nekem örömmre, levetted az én gyászruhámat és beövedzettél engem örömmel.*

Ime, ez a ti helyzetetek a jelenben. Hát a jövő? Bizony ez nagy kérdés, melyre sem én, sem ti, sem mi mindnyájan megfelelni nem tudunk. Ennek kulcsa egyedül annak kezében van, ki a sors kerekét emberi szemeknek láthatlanul forgatja. Lehet, hogy e titkos kerékre számotokra még szép napok vannak feljegyezve, melyekből jólét, megelégedés és boldogság fénysugarai fognak rátok kiömleni. Lehet, hogy zivatar várakozik rátok, melyben mint a megrémült tanítványok, ti is kénytelenek lesztek felkiáltani: *«Uram, tarts meg minket, mert elveszünk.»* Lehet, hogy barátitok száma megsaporodik, kik hiven megosztják veletek mind a jót, mind a rosszat. Lehet, hogy még azok is elhagynak, kik egykor készek lettek volna így szólni hozzátok: *«Ha mindenki megtagad is, én meg nem tagadlak titeket.»* Lehet, hogy útatok kies mezőkön, ha nem is a tavasz, de a nyár és ősz még mindig kedves virágai között fog messze messze elkanyarogni. Lehet, hogy a szirtek és örvények már lábaitok előtt vannak s minden lépéstelek verejtéssel, félelemmel és aggodalommal lesz összekötve! Mindezeket ki tudná megmondani? Nem is azért hozám fel, mintha csak ti volnátok ebben a helyzetben, hiszen e gondolatok mindnyájunkkal közösek; hanem felhoztam azért, hogy a sok bizonytalanság között, melyek jövőtek tekintetében előttetek is állanak, rámu-

tassak az egyetlen bizonyosra, a mi nem egyéb, mint az Istenben való hit, melyről a próféta azt mondja: hogy *az az ő kösziklája*, Jézus pedig a testvére ellen zugolódó Mártha előtt *amaz egy szükséges dolognak* nevezi.

Ugy van, *«az igaz ember hit által él»*. Bár miként mosolyogjon erre a kor anyagiás világnézetébe elmerült ember, oly igazságot foglal ez magában, mely megmarad akkor is, mikor nemcsak az agyat, hanem annak gondolatait is megmérni bírják, mikor nemcsak a vér szabályszerű kerengéséről, hanem az érzelmek, az indulatok szülemeléséről is majdnem legpontosabban számot tudnak adni maguknak az emberek. Bizony mondom nektek, a hit az a szellemi és erkölcsi világban, a mi a levegő a testiben és anyagiban, egyik nélkül sem lehet megélni. A hol a levegő határa végződik, ott van a testi élet határa is, és a hol a hit határához jutott, ott van a szellemi, az erkölcsi életnek vége is. A világ legnagyobb eseményei rendszeren arra a mustármagnyi hitre vihetők vissza, melyről Jézus nem hiába mondá, hogy hegyeket mozdit ki helyéből. Hit fejti meg az élet legnagyobb talányait. Hit ad erőt, bátorságot, kedvet és kitartást a küzdelemre, szóval: *hit által élünk*.

A hit legyen azért vezérszövétneketek nektek is, Keresztény Atyámfiai! Azonban a midőn hisztek, egyszersmind munkálkodjatok is, mert *«a hit jó cselekedetek nélkül meghalt»*. Semmi sem csökkentette a világon a hit becsét annyira, mint az a felfogás, melyet az emberek gyakran a hithez kötöttek, mintha az egy szenvedő erény volna, mely csak sebeket tud bekötözni, de tenni, hatni, gyümölcsöt teremni nem képes. Az igazi hit a legnagyobb munkásság, mely még a siron tul is érvényesül. A hol a hitetlen megáll s így szól: *«Minden csak hiábanvalóság és a léleknek gyötrelme»*, a hívő lélek ott is szárnyakat teremt magának, új világot alkot s az örök szellemmel érintkezve, megdicsőül. Oh kössetek azért ti is a ti hitetekhez ily élő, ily munkás szellemet. Titeket eddig is a munkaszeretet jellemzett, ez legyen ezután is jelszavatok. A házas életben rátok néző kötelességekről nem szólok, hisz ti azokat ismeritek a multból; legfennebb csak azt ajánlom figyelmetekbe, hogy előbbi házas élteteknek emléke soha se keserítse meg a mostanit. Ne jöjjön soha egyiteknek is ajkára ama szokott panasz: *«A régi napok jobbak voltak, mint a mostaniak»*, mert már a böles

próféta megmondotta, hogy «*az ilyen beszéd nem bölcsességből származik*», és semmi sem okozhatna egymásnak oly fájdalmat, mint az a gondolat, hogy a régi férjnek és nőnek emléke is kedvesebb, mint a minők ti vagytok egész lényetökkel egymásnak. Elhunytaitok emlékét tartsátok kölcsönösen tiszteletben és örködjétek kegyelettel sirjaik felett; de ne feledjétek, hogy Jézus is azt mondta az ő anyja után kesergő tanítványnak: «*Hadd temessék el az élők az ő halottaikat, te pedig kövess engem.*» Aztán gyermekeiteket is öleljétek és szeressétek egyenlő szeretettel, hogy egyik se érezze a mostoha szív és ajak hideg érintését. Végre lelkemből kívánom, hogy az Ur örködjék mindkettőtöknek élete felett, hogy az özvegy-ség keservét majd csak akkor érezzétek ismételten, mikor már mindketten közel lesztek amaz új élet kapujához, melyen túl kezdődik az örökkévalóság.

(*Kikérdezés, eskü és ima, mint fennebb.*)

IX.

Római katolikus vallásról áttért és törvényesen elvált férfinak katolikus nővel való esküvőjén.

Isten! légy velünk két egyesülni vágyó lélek e válságos élet-pillanatában. Adjad, hogy a fogadás, melyet a te nevedben letenni készülnek, teremje meg számukra a házas élet minden örömét s legyen az boldogítóbb, mint a megelőzött volt azon férfiura nézve, ki ma méltán elmondhatja az apostollal, hogy: «*a szeretet nagyobb a hitnél*». Amen.

Légy üdvözölve, kedves jegyes-pár! az Ur szent házában az ő szolgája által! Legyetek üdvözölve az unitáriusok ezen templomában, hol most először állotok s a melyet nem diszesítnek ugyan ékes oltárok, sem megdicsőült szentek képei, de azért Isten kedvesen fogadja azokat, a kiknek oltár a szívök s a kik Isten képét önmagukban saját életök, nemes érzelmeik és jó cselekedetük által megvalósítani igyekeznek.

Kedves jegyesek, szeretett Atyámfiai! A cél, melyért ide jöttetek, kétségen kívül a legszentebb, s lám mégis, mily nehezen valósíthatjátok. Mennyi akadálylyal kelle megküzdnetek, hogy a szeretetet, mely sziveteket már rég egyesítette, az egyház is meg-

áldja, hogy elmondhassátok Isten és emberek előtt : mi házastársak vagyunk. Valóban, szomorú dolog, hogy intézményeink gyakran rabbá teszik a szabad akaratot s békot vernek az emberi természetre, minél fogva nem egyszer könnyebb a rossz elkövetése, mint a jónak gyakorlása által Isten parancsolatjának teljesítése. Mert avagy nem természeti törvény, nem Isten parancsolata-e a házasság? Nincs-e szivünkbe oltva a házasság alapja — a szeretet? S ha igen, ha velünk született, természeti és faji ösztön az, ebből önként következik, hogy a hol ez az alap hiányzik, vagy azt idő folytán keserű csalódások elmosták, mint elmosta az árvíz a partokon levő fák gyökereit, ott a házasság már megsemmisült, ott az emberek hiában igyekeznek azt mesterséges úton fenntartani; mert ez nekik éppen úgy nem sikerül, mint nem sikerült még senkinek a rothadástól megóvni azt a testet, melyből a lélek és életerő már kiköltözött.

Ily szerencsétlen helyzetbe jutottál vala te is, vőlegény Atyámfia! előbbi házasságoddal. Az egyház, melyhez tartozál, akarta azt fenntartani akkor is, mikor a szeretet, ez a mennyei zománcz és égi lehellet arról már teljesen levásott s így az tényleg többé nem létezett. Engedjétek meg, hogy ez örömteljes pillanatban ily szomorú emléket újítok meg lelketekben, de óhajtanám igazolni azt az eljárást, melyet egyházunk hasonló esetekben követ. Mert ne gondoljátok Keresztény Atyámfia! és ne gondolja senki azt, hogy mi kevésre becsüljük a házassági szövetség szentségét, csak hogy mi e szentséget nem a papi áldásban, hanem a házasság felek egyetértésében, a kölcsönös szeretet egymás boldogításában keressük; mihelyt ez megszűnik, oda van a szentség, bár minő papi áldás mellett. Egyházunk tehát — igen is — az oly szövetségeket, melyek a maguk rendeltetésének meg nem felelnek, felbontja és megsemmisíti s azt hisszük, hogy evvel is az Isten akaratját teljesítjük, a kiről mint a szeretet atyjáról kegyetlenség volna feltenni azt, hogy gyönyörködjek oly viszonyban, mely többé nem boldogít.

A mondottakból már átláthatjátok azt is, kedves pár! hogy minő feltételek alatt biztathatlak én boldogsággal abban a szövetségben, melyet e pillanatban ünnepélyesen megkötendők vagytok: ha egymást igazán szeretitek, ha nem valami pillanatnyi érdek és haszonkeresés, hanem benső igaz szivvonzalom egyesít. És

nekem jól esik ezt rólatok feltennem. Azok az akadályok, melyekkel ti megküzdöttetek, az az áldozat, melyet ti e szövetség megkötéseért megtettetek, megannyi biztosíték arra, hogy szövetségetek állandó és boldogító lesz. Igen, ti e szövetséget nagyra fogjátok, nektek e szövetséget nagyra kell becsülni csak azért is, mert ahoz nehéz küzdelmek árán jutottatok s köztapasztalat szerint, valódi értéke csak a bajjal szerzett birtoknak van. A katona dicsősége is annál nagyobb, minél nagyobb és hatalmasabb volt az ellenség, melyet legyőzött. Rózsa-párnákon, hiszen ez után sem fogtok nyugodni, ezután is meg lesznek bajaitok és küzdelmeitek; mert az élet ezekből mindenkinek kiadja a maga részét; de ha megőrzitek szíveteknek azt a meleg vonzalmát, mely most egymáshoz fűz: ne féljete, a ti pályakoszorútokat — a boldogságot — senki és semmi el nem rabolhatja.

És erre én is kérlek, intelek, nehogy a *«második tévelygés nagyobb legyen az elsőnél»*. Kérlek, legyetek egymás iránt gyöngédek, figyelmesek. Abban, a mire magatokat elhatároztátok, álljatok meg szilárdan. Viseltessetek bizalommal egymás iránt, mert a bizalom a szeretet gyermeke, a hol ez lakást vesz, onnan az előbbi sem költözik ki soha. Óvakodjatok egymás gyengéit az ítélő bíró szigorával mérlegelni, inkább fedezzétek el még a hibákat is a szeretet által s mint az irás mondja: *«a nap a ti haragotokon soha le ne menyjen»*. Munkálkodjatok, mert a munka a legnemesebb örömek forrása és imádkozzatok, mert az ima erőt ad a kísértetekkel szemben is. Az a körülmény, hogy immár nem tartoztok egy valláshoz, ne legyen akadály az Isten tiszteletében és imádásában; mert Isten nem ez vagy ama felekezete: Isten mindnyájunké s mi mindnyájan az ő gyermekei vagyunk.

(Kikérdezés, eskü és ima a körülmények szerint, mint fennebb.)

X.

Külföldön polgári házasságot kötött pár szövetségének egyházi megáldása Buda-Pesten.

«Hova mennék a te lelked előtt és a te arcod előtt hova futnék? Ha a mennybe megyek, ott vagy; ha a koporsóba vetem az én ágyamat, ott is jelen vagy; ha olyan szárnyaim volnának, mint a

hajnalnak és a tengernek utolsó határinál laknám is: oda is a te kezed vinne engemet és a te jobb kezed megfogna engemet.» E hittel borulunk elődbe, mindenütt jelenvaló Isten! e ritka ünnepélyen, midőn e nemes párnak az ország határain kívül kötött szövetségére áldásodat kérni kezeinket összekulcsoltuk. Ott is előtted voltak ők: itt is jelen leszesz te; mert *te benned vagyunk, élünk és mozgunk.* Amen.

Ugy képzelem e pillanatban helyzetemet, Keresztény Gyülekezet! mint midőn Jézus tanítványai hajdan Görögország és a római birodalom városaiban megjelenvén, nagy tanítójuk igéit hirdették, a keresztény vallást terjeszteni kezdték, evangéliumi szelidségü, üdvözlő szavuk mindig e volt: *«Köszöntlek titeket Atyámfiai az Urban!»* Az én első szavam is tihozzátok eme régi keresztény üdvözlétforma: *«Atyámfiai, legyetek köszöntve az Urban! Az Istennek szeretete és az embereknek jóakarata legyen veletek!»*

Keresztény Hívek! Nekem, hazánk keleti részéből ide érkezettnek, egy vallásos szertartást kell elvégeznem, ragyogó templom helyett e csöndes hajlékban, ezernyi bámuló nép helyett egy családi körben, e kis gyülekezet előtt, mely rokonokból, barátokból és résztvevőkből áll és a melyet a szeretet és rokonszenv nemes köteléke fűz össze. Azt vélhetné valaki, hogy ennek helye csak az Isten szentegyháza lehet. A mi vallásunk szerint, mely Krisztus tudományán alapul: *«minden tiszta lélek Isten élő temploma»*. Krisztus maga tanította tanítványainak, a midőn még keresztény templomok nem voltak: *«Valahol ketten vagy hárman egybegyültek, köztetek vagyok én is és mind a világ végezetéig veletek leszek»*. E hajlékot tehát Isten házává, templommá teszik szivünk kegyes érzései s ajkaink buzgó könyörgése és a tudomány, melyet beszédem hirdetni fog, azzá teszi az ünnepély, melyért e szent órában egybegyültünk.

Korunk a szabad eszmék valósulásának s nagy történeteknek kora. Uj átalakulási idejét éli az emberiség. Az egyén joga érvényesítése a polgári életben, a szellemé a tudomány minden ágában s így a vallásban is óriási harcot küzd 1848 óta Európa egyik végétől a másikig. A politikai és vallási intézmények a teljes átalakulás izzó tüzében égnek, a társadalmi állapotok lavinaszerű forrongásukat élik, s a küzdelem és harcz meg nem szünik, míg az ember hite és gondolatja teljesen szabaddá nem lesz. Min-

den mivelte népek törekvései, minden országok ábrázata, trónfel-forgatások s a százezer milliók hitén nyugvó szent szék vihar miatti ingadozása, szóval: a közszellem és általános néphangulat világosan erre mutat. Bizony elmondhatjuk mi is a prófétával: *«Tekintsetek körül és nézzétek meg, csodálkozzatok és álmétkodjatok, mert oly dolog lett a mi napjainkban, melyet senki nem hiszen, mikor azt beszélni fogják.»*

E bámulás okát megfejti az én itteni megjelenésem s azon papi tiszt, melynél fogva e ház urának és asszonyának ezelőtt évekkel Svájcban az ottani törvények szerint szabadosan, sőt helyesen megkötött polgári házasságát, melyet közelebbről egyházunk hatóságai törvényesnek ismertek el, ez alkalommal vallásunk szertartásai szerint megáldani meg vagyok bizva.

Ti ma a szeretet győzelmét ünneplitek, oh boldog férj és nő! Magyarország törvénye vesz immár oltalma alá. A ti szeretetetek valóban hív volt és igaz, mély mint tenger vize, erős mint a habokat visszaverő kőszikla. — Erről mondja a szent könyv: *«A buzgó szerelem tüze olyan mint a sebes láng: sok víz el nem olt-hatja, nagy folyóvíz sem borithatja el azt.»* *«A szeretet az a mennyei galamb — mondja más helyen — melyet Isten önmagából bocsát ki s egykor visszahív magához.»* Egyedül nem tölti be rendeltetését a férfi s tiszta örömet nem érez napjaiban. Magára hagyatva elté-ved az élet útain a nő, sivárrá lesz kedélyvilága, s a ki arra volt hivatva, hogy boldogítson egy férfit, menyenyé varázsoljon egy házat, maga lesz boldogtalanná, a pokol kínait hordozza magá-ban, míg a halál nyila szívébe röppen s a viruló életet a sir hideg nyoszolyájába fekteti.

A görög mythosz azt tartja, hogy minden csillagnak meg van a maga társcsillaga. Az arab rege szerint mikor férfi születik, egyszersmind lelkének testvére, a hölgy is megjelenik a földön, ki hivatva van, hogy őt boldogítsa, földi pályájának útitársa legyen. Ily lelkek elválhatlanok egymástól: vesse a sors más világ-részbe, felkeresik egymást, emeljen válaszfalat közéjük az élet, egymáshoz vonzó erős hajlandóságuk szétbontja azt s a rokonszenv delejes hatalmával, az együvé törekvő égi szikra szent ger-jedelmével köti őket egybe örökre, feloldhatlanul.

Ugy tetszik nekem, nemes hitves pár! ilyen volt a ti lénye-tek egymásra nézve: az isteni szeretet egyesülő két mennyei su-

gara, két égi villám tündéries összecsatánása! A sors elválasztott, hogy ismét egyesítsen, kerültétek egymást, hogy viszont találkozzatok, idegen földre bujdoszatok, hogy örökre egyesüljétek.

Nagy megpróbáltatásokon mentetek ti át, nagy akadály állott útatokban — épen vallástok, melynek pedig első törvényének kellene lenni a szeretetnek. De ti átláttátok, hogy nem lehetünk egyik abban, hogy a kik egymást szeretik, emberi gyarló intézmények által örökre el legyenek egymástól választva. Hazátok törvényeiben nem volt gyógyír sebeitekre, számüztétek magatokat önként, szabad akarattól egy boldogabb hazába, hol a házassági frigykötés polgári intézmény. A középkorias egyházi felfogás s korántsem Krisztus vallása által ösvényeitekre gördített akadályok el lettek háritva, küzdelmetek célját érte, együvé lettetek, szivekből a bele rontott töviseket az idő keze lassanként kiszedegette, a sebeket begyógyította, éltetek egén a hosszas borulatot vidám napok derüje váltotta fel.

A hon sorsa jobbra fordultával a honvágy titeket is visszahozott. Ámde a polgári viszonyok és törvényes kötelekek a régiek voltak; de volt egy nagy vivmánya 1848-nak, az Erdélylyel való Unio s az ott élő unitáriusok vallásának Magyarországon törvényesen bevéttése. Te nemes hölgy! e hitvallást fogadtad magadévá. E szerint a házasság isteni intézmény ugyan, de minthogy emberek által hajtatik végre, a tévedhetés lehetősége nincs kizárva, tehát nem is felbonthatlan. Egyházi törvények vannak, melyek szerint a lelkész a frigyot megköti s rá az ég áldását könyörgéssel kéri; de egyházi törvények intézkedtek azon esetekről is, melyekben és azon módról, a miképpen a házassági szövetség felbontható. Mindkét intézkedés a hitfelekezet önkormányzati jogából foly, mit háromszázad óta országos alaptörvények biztositnak.

Frigyetek törvényessége tehát bevégzett tény, feljül álló minden kételyen. Csak egy van még hátra, az égnek, de nem az egyháznak áldása. Minálunk egybeköti a szerető sziveket a törvény, szétválasztja az egymás iránt meghidegülteket viszont a törvény, az egyházi birák csak alkalmazzákat s kimondják az ítéletet, az áldás hatalma egyedül a mindenható Istené, a miért most a kegyesség e pillanatában, itt a családi szeretet és boldog-

ság e hajlékában is a Jézus Krisztus nevében tiszta szívvvel imádkozunk.

Elhiszem, Keresztény Hívek! hogy ti ez áldás iránti kívánságtok valószínűsítésével inkább a polgári törvénynek kívántatok eleget tenni; de legyen szabad feltennem, hogy a kedélynek és valóságos érzelemnek is van benne része. Soha egy nép sem élt e földön, melynek Istene ne lett volna. Az emberiség legnagyobb szellemei sejtették egy fő erő létét. A csillagászat és természettudomány nem tagadja s a bölcsészet amazokkal együtt váltig tanít az őserőről, az okfőről és dolgok létokáról, a vallás pedig mint általános kereszténységi tan hirdeti az Isten lételetét, sőt a Zsol-táriró egyenesen a világalkotmányából mutat rá, midőn így énekel:

«A napok egymásnak tudományt mutatnak
Az ő bölcsességéről!
Egy éj a más éjnek beszél az Istennek
Ő nagy dicsőségéről!»

Van valami titkos belső érzés az emberi kebelben, mely őt egy nálánál hatalmasabb lényvel hozza erkölcsi kapcsolatba: nem látják szemeink, de szívünk sejtí, nem vagyunk képesek ki-magyarázni, de értelmünk felfogja; az ég dörgése és villámlás, a kezdet és vég, a lélek isteni szárnyalása, a világ erkölcsi rendje és az örökkévalóság hite mintegy beleringatják a jámbor keresztény lelkeket egy örökkévaló lény gondolatának elfogadásába. Nekem, megvallom, jól esik e hit, engem megnyugtat e tudat s úgy hiszem, egy halandó sem bánta még meg eddig, kivált a sors nehéz óráiban, hogy egy Istenben hinni kegyes volt.

Ennek az Istennek áldását kérem én rátok és virágzó házatokra, nemes pár! Ti sokat szenvedtetek, titeket megpróbált, megtanított az élet, mint az aranyat megpróbálja és megtisztítja a tűz. Feledtessék el a jóltevő idő s a muló évek, a mi keserűt a balsors rátok mért volt; borítsa a mult sötét fátyolát azokra, a mikre fáj visszaemlékeznetek; családokban lakozzék béke, szeretet és boldogság; nevedjenek gyermekeitek az Isten félelmében és az Ur beszédének intésében; legyenek egykor diszei a nemzetségnek, oszlopai drága hazánknak; mély erkölcsi érzés és tiszta polgári erény legyen családok uralkodó jellege, házatok erős alapköve; az Isten jókedve, az Isten áldása nyugodják meg rajtatok.

Ima.

Isten! földi életünk folyásának örök és szent törvények szerint kormányzója! Keresztényi alázattal borulunk le előtted e szent órában imádkozni. Érezzük a te felséges voltodat és a mi parányiségünket; sejti lelkünk dicsőségednek isteni fényét s töredelmesen vallja meg ajkunk emberi gyarlóságunkat. Ingadozva jó és rossz között, félénk lépésekkel haladunk tovább az erény töretlen útján, ideált ölelve képzetinkben, tetteleg gyakran csaló fény után indulva a vétek ösvényére tántorodunk, feledve, hogy a te képedet viseljük, nem gondolva meg, hogy földi rendeltetésünk a szellemi és erkölcsi tökély.

De te jó és irgalmas vagy, oh Isten! Megmentő eszmék, nagy és erős elhatározások szent Lelkét adod azoknak, a kiknek elméjük fejlett, szivüket tisztult emberi érzések lakják. Mint Ariadne-fonallal vezérelled ki ez által hű gyermekidet az élet szövevényei közül. Eltántorodhatnak ők, de te ismét egyenessé teszed lépésöket, eleshetnek, de te égi hatalmaddal viszont lábra állítod őket, vétkezhetnek, de te megbocsátasz nekik; mert szent Fiad tanítása szerint nagyobb a te örömed egy elveszett és ismét megtért felett, mint a ki soha meg nem botlott vala.

Mi bizunk benned, jóságunk Istenében! Erősen el vagyunk határozva a jó és igaz ösvényen járni. Jézus Krisztus tudományát gyökereztetjük meg sziveinkben: életpéldáját követjük, a ki azt mondotta az idvezülés módja iránt tőle tudakozó ifjunak: *«Tagadd meg magad, kövess engemet, az igazságot. Boldogok, a kik hallgatják az én beszédemet és megtartják»*, más alkalommal pedig úgy nyilatkozott az emberi kötelességek iránt kérdezősködő előtt: *«Minden parancsolatok között első a szeretet: szeressed Istent teljes szivedből, szeressed embertársadat, mint önnön magadat.»*

Add nekünk égi erődöt, oh Isten! kegyes elhatározásinkra; add áldásodat egész életünkre; légy dicsőítve tőlünk, legyen magasztalva szent neved általunk most és mindörökké. Amen.

*

Végződik egyházi szertartásunk, oh Isten! engeddd, hogy bevégeződjenek lelkünkben a hallott igék erkölcsi termékenysége — ne végződjék be rajtunk a te kegyelmednek gazdagsága. Viseld gondját e háznak; védjed a család férfi fejét, az anyát és ifju sarjadékaikat; növekedjenek és gyarapodjanak ők a te édes atyai oltalmad alatt s legyenek a szülők öröme, a család büszkesége, a haza erős oszlopa. Amen.

TARTALOM-MUTATÓ.

	Lap
ELŐSZÓ	1— 4

ELSŐ RÉSZ.

KERESZTELÉSIEK.

A) Általánosak. I. II. III. IV.	6—15
B) Különös alkalmiak.	
I. Első gyermek keresztelésére	16—20
II. Második gyermek keresztelésére	21—24
III. Másodikra, hol az első meghalt	24—26
IV. Oly családnál, hol több gyermek van	26—30
V. Hol több a gyermek s közülök halt is el	30—33
VI. Mikor a szülők óhaja szerint fiu születik	33—36
VII. Idő előtt született kisdédnél	37—40
VIII. Kettősnél	40—44
IX. Nehéz szülés után	44—47
X. Szülésben meghalt anya kisdédnél	47—49
XI. Lelencz gyermek keresztelésénél	49—52
XII. Beteg gyermeknél	52—54

MÁSODIK RÉSZ.

URVACSORAIK.

A) Általánosak. I. II. III. IV.	56—73
B) Különös alkalmiak.	
I. Karácsonkori	73—78
II. Szintén karácsonkori	78—81

	Lap
III. Husvétkori	82— 87
IV. Ugyancsak husvéti	87— 93
V. Pünkösdkori	93— 97
VI. Ugyancsak pünkösdi	97—102
VII. Szent-Mihálykori urvacsorára	102—106
VIII. Ugyan őszi urvacsoravételkor 1870-ben	106—112
IX. Ugyanakkor 1873-ban	113—116
X. Konfirmációkor	116—121
XI. Betegnél	121—124
XII. Raboknál	124—128

HARMADIK RÉSZ.

HÁZASSÁGIAK.

A) Általánosak. I. II. III. IV.	131—148
B) Alkalmiak.	
I. Mikor a szülők első leányukat adják férjhez	149—154
II. Midőn a család egy évben két menyegzőt tart	154—157
III. Több leány férjhez adásánál az utolsó menyegzőjén	157—160
IV. Midőn a lelkész rokonát esketi meg	160—164
V. » » » barátját » »	164—167
VI. Betegség miatt késett esküvőn	167—170
VII. Oly hajadon esküvőjén, kinek atyja nem rég halt el	170—174
VIII. Özvegyek esketésekor	174—177
IX. R. kath. vallásról áttértnek kath. nővel való esküvőjén	177—179
X. Külföldön polgári házasságra lépőknek egyházi megál- dásakor	179—184